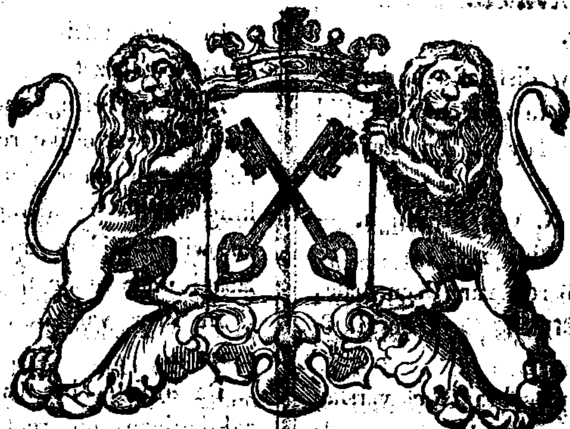
1852. **N°. 14[illegible]**

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag Avond.

MAANDAG, 29 NOVEMBER.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 27 November.

De Minister van Binnenl. Zaken heeft den 23sten dezer aan de Heeren J. Planjer, J. Wijtenburg de Vries, S. H. Larive en J. J. Planjer, de beide eersten en de vierde alhier, de derde te Alphen woonachtig, onder zekere bepalingen, vergunning, tot wederopzeggens toe, verleend voor eene schroefbootdienst van hier op Amsterdam en alle tusschenplaatsen, heen en terug, tot vervoer van reizigers en vrachtgoederen. Deze dienst wordt echter niet in werking gebragt dan na borgstelling en nadat de hoogste graad van snelheid voor de vaart is bepaald en het reglement met de tarieven, zijn goedgekeurd.

— Wij zijn verzocht te melden, dat de Lijst van Inteekening, ten behoeve den Soirée Musicale, welke op Donderdag den 2den December 1852 zal plaats hebben ten voordeele der Weduwe T. v. d. Meel, ook ligt bij de Muziek- en Kunsthandelaren Schreuder en van Baak.

— Wij zijn in staat gesteld om te melden dat aan eene in ons laatste nommer uitgesproken wensch, hoogst waarschijnlijk voldaan zal worden. De Heer W. F. G. Nicolaï stelt zich voor, om tegen het einde der eerstkomende maand Januarij, een groot concert te geven, waarop eene van zijne grootere orchest-compositien ten gehoore gebragt zal worden, en hij onder meer andere obligatisten, wier medewerking hij hoopt te erlangen, ook zich zelf als obligatist op piano zal doen hooren, door de voordragt van het beroemde vijfde concert in Es dur van L. van Beethoven.

Wij stellen ons veel uitnemends voor van dien avond, en houden ons overtuigd dat de blijken van belangstelling van de zijde onzer stadgenooten even min zullen ontbreken, als dit het geval was toen zich onze jeugdige kunstenaar, voor eenige jaren op het door Commissarissen der Maatschappij voor Toonkunst, ten zijnen behoeve gegeven Concert, tot afscheid heeft doen hooren. Zoo zal Leyden dan de plaats zijn, waar hij voor het eerst openlijk als Componist, Dirigent, Pianist en Organist optreedt (wat wij in het laatste opzigt van hem leerden kennen) geeft ons hooge verwachtingen, ook voor hetgeen hij in de drie overige betrekkingen zal leveren. (Ingezonden.)

— Curatoren van het Stolpiaansch Legaat aan de Hoogeschool alhier hebben in hunne Vergadering van den 15den October 1852 besloten de twee navolgende prijsvragen voor te stellen:

I. Quomodo, secundum indolem religionis Christianae, jura et officia definienda sunt, tum parentum, tum Ecclesiae, tum Civitatis, circa eruditionem et educationem. Dat is: welke zijn naar Christelijke beginselen de regten en pligten van Ouders, Kerk en Staat ten opzigte van onderwijs en opvoeding.

II. Quid est quod Ethica Christiana reprehendat in ea juventutis institutione, in qua veterum Graecorum et Romanorum scripta et monumenta cognoscenda et interpretanda proponuntur?

Quodsi ea institutio tum commoda, tum incommoda habet, quaeritur utra graviora sint.

Postremo, in utramcunque sententiam pronuntiandum sit, quaeritur quid providere oporteat eos, quorum vel auctoritate vel opera ea disciplina suscipitur, ut ea juventuti emolumento sit. »Dat is: wat is er van den kant der Christelijke zedekunde in te brengen tegen het gebruik van de schriften der Grieken en Romeinen tot de wetenschappelijke opleiding der jeugd?

Zijn de voordeelen, welke dit gebruik oplevert, grooter of kleiner dan de nadeelen, die er uit voortspruiten?

Welke middelen behooren zij, aan wie het opzigt over het onderwijs of het onderwijs zelf is toevertrouwd, hetzij in het eene hetzij in het andere geval, ten nutte van het opkomend geslacht aan te wenden?

De prijs voor het goedgekeurde antwoord op eene van deze vragen is de gouden medaille ter innerlijke waarde van f 250 en f 100 in geld, of wel naar verkiezing de geheele som in geld.

De antwoorden moeten, in het Latijn of Nederduitsch geschreven, met eene spreuk geteekend en met bijvoeging van een gesloten billet, dat dezelfde spreuk tot opschrift heeft en waarin des Schrijvers naam en adres is opgegeven, vrachtvrij gezonden worden aan den Hoogleeraar J. van der Hoeven, thans Secretaris van het Legaat; die op de eerste vraag vóór den eersten Mei 1854, die op de tweede vóór den eersten November 1853.

— Volgens hetgeen uit 's Gravenhage aan een onzer dagbladen gemeld wordt, zal, na de invoering van het Keizerrijk in Frankrijk, de oud-Minister Lightenvelt als Nederlandsch Gezant derwaarts gezonden worden, ter vervanging van den Baron Fagel.

— Eene nieuwe kerk en pastorie voor de Herv. gemeente te Lutten, aan de Dedemsvaart, is aangenomen door den Heer J. Vlugt aldaar voor f 11,519.

— Z. M. heeft magtiging verleend tot het stichten van eene kerk en pastorie voor de Hervormden te Grollo en Schoonloo, gemeente Rolde in Drenthe, opdat die gehuchten eene zelfstandige gemeente uitmaken en eenen eigen Predikant erlangen. Van het Land wordt f 300 als bezoldiging aan den Predikant toegezegd en door de gemeentenaren is voor f 300 ingeschreven.

— Bij de herstemming voor het lidmaatschap der Tweede Kamer, over de Heeren Mrs. J. M. de Kempenaer en J. A. A. Leemans, is de laatstgenoemde, Advocaat-Generaal bij het Hoog-Geregtshof in Neerlandsch-Indië, met verlof, tot herstel van gezondheid, hier te lande, met 614 tegen 477 stemmen, als zoodanig benoemd; zoo gemeld wordt, ten gevolge van het besluit der Katholieke kiezers, om zich tegen den eerstgenoemde te verklaren.

— Uit Haarlem wordt van den 24sten het volgende gemeld: Bij het afrijden van het station van den ijzeren spoorweg, had een van de voorste rijtuigen der eerste klasse van den derden trein van Rotterdam (de beurstrein), het ongeluk uit het spoor te geraken; toen dit na eenige oogenblikken (een 50 schreden verder) bemerkt werd, stopte de machinist dadelijk en deed den trein stilstaan. Gelukkig was het nog aan de zijde van de ijzeren brug, waar een dubbel spoor ligt. Men verzocht dus de reizigers het rijtuig te verlaten, liet de in het spoor gebleven rijtuigen terug gaan, formeerde spoedig op het 2de spoor een anderen trein en verzocht de reizigers weder in te stijgen, waarna de trein dadelijk den togt aanvaardde.

— Op de waag te Assen zijn in de laatste 14 dagen van October gewogen 21,000 halve Ned. ℔ honig en 4,531 halve Ned. ℔ was. De honig kost f 12 de 100 ℔ en de was 82 cents het halve Ned. ℔. — Te Coevorden zijn gewogen 16,000 halve Ned. ℔ honig en ruim 3,000 ℔ was.

— Men meldt uit Venlo dat in de vorige week aldaar drie soldaten zijn gevangen genomen, die zich een jaar lang met smokkelen hadden bezig gehouden. Dagelijks in de vrije uren omgordden zij zich met platte zakken vol koloniale waren en wandelden aldus naar de Pruissische grenzen, alwaar zij deze op de bestemde plaatsen lostten. Hun verkwistend leven heeft aanleiding gegeven dat het ontdekt werd.

's GRAVENHAGE, 27 November.

Z. M. heeft, in afwachting van eene geheele herziening der wetgeving op de visscherijen, bij besluit van heden, reeds een der belemmerende voorschriften op dat bedrijf opgeheven; — het Koninkl. besluit van 29 Augustus 1837 ingetrokken, en verder bepaald, dat art. 6 van het besl. van November 1825 in zoo verre wordt gewijzigd, dat het daarin voorkomende verbod, in plaats van in te gaan met den 15den Nov., ingaat met den 15den December.

— Gisteren avond heeft er een langdurige Ministers-Raad plaats gehad.

— De Hooge Raad der Nederlanden heeft in zijne zitting van gisteren uitspraak gedaan in de zaak van C. J. Enthoven, oorspronkelijken eischer, tegen de Hooge Erfgenamen van wijlen Z. M. Koning Willem II, oorspronkelijke gedaagden en eischers in vrijwaring tegen L. J. Enthoven en Comp., gedaagden in vrijwaring.

De Hooge Raad heeft de oorspronkelijke gedaagden, eischers in vrijwaring veroordeeld om aan den oorspronkelijken eischer te betalen eene som van f 82,122.76, met de intressen ad 5 pCt. sedert den dag der dagvaarding, en aan den oorspronkelijken eischer zijnen eisch ontzegd, tot betaling door de erfgenamen van de intressen van het jaar 1848.

De oorspronkelijke gedaagden, eischers in vrijwaring, zijn in hunnen eisch tegen de gedaagden in vrijwaring niet ontvankelijk verklaard en zijn de oorspronkelijke gedaagden veroordeeld tot betaling van alle de kosten van den processe, ook die gereserveerd bij de arresten van 19 December 1851 en 23 April 1852.

— De Bomschuit de 5 Gebroeders, van den reeder A. Krul te Scheveningen, is den 20sten onder de Engelsche kust overzeild door de stoomboot van Londen naar Hamburg. De stuurman en 6 matrozen zijn gered en met de stoomboot te Hamburg aangebragt, een matroos is verdronken.

— De tot nu toe te Triest ontvangene giften voor de nagelaten betrekkingen van de 9 omgekomen visschers van Hellevoetsluis, bedragen f 2.622.74.

Provinciale Staten van Zuidholland.

Zitting van Vrijdag 26 November.

In deze zitting is opgemaakt de lijst naar welk nieuw district elk der tegenwoordige leden van de Staten geacht wordt gekozen te zijn en den tijd van aftreding van de leden. De uitslag daarvan is voor Leyden en Leyderdorp als volgt:

Leyderdorp (4 leden) 1853. Mr. H. C. J. Hoog, Mr. N. van Beeftingh. — 1856. Jhr. A. L. van Heteren Gevers, A. E. Roest van Limburg.

Leyden (5 leden) 1853. Jhr. Mr. J. L. C. van den Berch van Heemstede, Mr. G. P. van Outeren en A. Hartevelt Jz. — 1856. Mr. H. Cock en H. C. Huyser.

Vervolgens is, bij monde van den Heer de Greve, uitgebragt het verslag der Commissie, in wier handen was gesteld het voorstel van den Heer Geeraerds Thesingh, ter voorziening voor het vervolg in de ongelegenheid, ontstaande uit het gelijktijdig gebruik, door de Eerste Kamer der Staten-Generaal en de Prov. Staten, van hetzelfde locaal, is besloten, zich daartoe bij adres aan Z. M. te wenden. Bij het hierop goedgekeurd adres wordt de Koning uitgenoodigd, door aan de Eerste Kamer eene andere vergaderplaats aan te wijzen, aan de Prov. Staten te waarborgen het ongestoord gebruik hunner tegenwoordige vergaderzaal, en, zoo dit niet kon, aan de Staten eene andere geschikte en waardige vergaderplaats toe te kennen.

Daarna is besloten, zich te vereenigen met een voorstel van Gedep. Staten, om eene verandering te brengen in het in de Zomer-Vergadering van 1852 vastgesteld Reglement op de uitoefening der jagt en visscherij. Eindelijk is met 33 tegen 30 stemmen besloten, aanst. Maandag ten 12 ure over te gaan tot de behandeling van het ontwerp-reglement voor het Hoogheemraadschap van Delfland.

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Zitting van Donderdag 25 November.

In deze zitting is ter tafel gebragt het eindverslag over Hoofdstuk X (*Oorlog*) der Staatsbegrooting voor 1853.

Aan de orde is de voortzetting der beraadslagingen over de afzonderlijke artikelen van Hoofdstuk V (*Binnenl. Zaken*) der Staatsbegrooting voor 1853.

De artt. 51—70 worden achtereenvolgens behandeld en onveranderd goedgekeurd. Enkele artikelen geven tot langdurige, anderen tot geene woordenwisselingen aanleiding.

Bij de behandeling van art. 52 betoogt de Heer Godefroi in het breede de wenschelijkheid, dat eindelijk de herziening der wetgeving op het stuk der geneeskundige Staatsregeling moge plaats hebben.

De Minister wijst, bij de erkenning der noodzakelijkheid, op de veelvuldige wetten van zijn departement verlangd, militie, schutterijen, waterstaat en vele anderen. De algemeene grond van verdediging is: dat alles kan niet te gelijk geschieden; het gaat de krachten te boven; stellige belofte of aanduiding van tijdstip kan hij derhalve niet geven, vooral niet, daar, gelijk de spreker te regt heeft opgemerkt, ook de steun der voormalige commissie hem nu is ontvallen en het personeel der afdeeling, met die aangelegenheid bijzonder belast, versterking behoeft. Hij zal tot dit laatste spoedig maatregelen nemen. Hij zelf is, even als de spreker, aangaande de aanbieding van deze wet teleurgesteld.

Art. 70 (*verbetering der rivieren enz.*) geeft den Heer Schiffer aanleiding tot uitvoerige beschouwingen over het al dan niet nuttige der voorstellen in verband met het gansche stelsel van rivierverbetering door de Regering aangenomen en gevolgd, dat hij even als ten vorigen jare bestrijdt als ondoelmatig, hij stelt zijn eigen stelsel van stroomleiding daar tegenover, ziet daarin nut en goed gevolg, terwijl hij in dat der kribben niets dan onheil en bederf ontwaart. Hij komt ook op het gebeurde op den Hollandschen spoorweg en noemt de oorzaak daarvan de slechte soort van hout en het verzuim der tijdige vervanging.

De Heer Gevers Deynoot brengt Veeleer dank aan den Minister voor de aanneming van het stelsel, dat, volgens zijne berigten, zeer goed werkt.

De Minister beantwoordt den Heer Schiffer en zegt o. a., dat hij, wat den spoorweg betreft, behalve op de rapporten van deskundigen, op eigen onderzoek is afgegaan; de slotsom was dat de toestand van het hout goed was en dat aan de directie niets te verwijten viel. — De Minister antwoordt op de tweede rede van den Heer Schiffer en eindigt met te zeggen, dat, als het dan zoo gemakkelijk is een stelsel te formeren en ten aanzien der rivierwerken en ten aanzien van alle eventualiteiten op de spoorwegen, hoe het dan toch komt, dat mannen van ervaring en specialiteiten in het vak een en ander niet zoo dadelijk kunnen doen.

De Heer Rochussen spreekt in 't breede over het voorgevallene op den spoorweg, en verlangt eene nadere Commissie tot onderzoek.

De Minister heeft den spreker in de bijzonderheden beantwoord, en verklaart dat hij niet gelooft dat dat wantrouwen zal worden weggenomen door het benoemen eener nieuwe commissie. Hij gelooft, dat men, bij het nemen van een dergelijken maatregel als reeds genomen is, moet afgaan op de bijgebragte gronden, en wanneer er voor geene redelijke tegenspraak vatbaar zijn, dan zijn die voldoende. Wat de langzaamheid van het rid betreft, merkt de Minister op, dat de snelheid dezelfde is als op den Rijnspoorweg. Art. 70 wordt hierop goedgekeurd.

Morgen voortzetting der beraadslagingen.

De afdeelingen van de Tweede Kamer zullen aanstaanden Zaturdag ochtend vergaderen, om te onderzoeken de ontwerpen van wet tot goedkeuring van de overeenkomsten van handel en scheepvaart tusschen Nederland en de Regeringen van de Vereenigde Staten van Noord-Amerika en van Costa Rica gesloten.

Zitting van Vrijdag 26 November.

In deze zitting zijn de beraadslagingen over Hoofdstuk V (*Binnenl. Zaken*) voortgezet.

Bij de afdeeling *onderwijs* dringt de Heer van Lynden op de noodzakelijkheid der wettelijke regeling van het onderwijs aan, ook naar aanleiding van hetgeen in meer dan eene gemeente in Gelderland plaats heeft, met betrekking tot de vervulling van de onderwijzersplaats, tegelijk met die van Koster, en wijst wijders op de noodzakelijkheid der vervulling van den post van Hoogleeraar in de Godgeleerdheid te Leyden.

De Heer van Goltstein bespreekt het besluit tot afschaffing van het staatsexamen.

De Minister beantwoordt den spreker en zegt dat hij steeds al zijn invloed zal bezigen, om regt, billijkheid en goede orde te handhaven. Omtrent de aanvulling van het hoogleeraarsambt te Leyden, zegt Z. Exc. dat hij den wensch daartoe met bijzonder genoegen heeft gehoord. Hij geeft het toe, dat de noodzakelijkheid daartoe thans meer nabij is. Wanneer het lid, dat hij hier beantwoordt, met het woord billijkheid bedoelt het belang der Hoogeschool en van de echte wetenschap, dan kan Z. Exc. daaraan gereedelijk toegeven. Overigens zal het niet lang meer duren, of aan den wensch tot vervulling zal worden voldaan.

De Heer Groen v. Prinsterer behandelt twee punten, als 1°. de aanvulling van dat hoogleeraarsambt te Leyden. Hij is tevreden met de verklaring des Ministers, mits er bijgevoegd worde; in verband tot de regten der Hervormde gezindheid; 2°. het staats-examen. Hij is tegen de geheele vrijlating, en meent dat de afschaffing der examinas op het middelbaar onderwijs zeer nadeelig zal werken.

De Minister verklaart, den Heer Groen niet te begrijpen in zijne bijvoeging: »in verband tot de regten der Hervormde gezindheid." Omtrent het staats-examen heeft Z. Exc. niet verder uitgeweid, omdat hij het toch als eene nuttelooze beraadslaging, zonder vrucht, beschouwde.

De Heer Groen antwoordt den Minister op het eerste punt, dat de jonge lieden gevormd worden aan de Akademie tot Leeraren der Herv. kerk. En als zoodanig heeft men dan toch wel regt, dat de verschillende rigtingen worden opgenomen. Spr. zal er nog alleen dit bijvoegen, dat het wel te betreuren is voor die kerk, dat de beslissing eener zoo gewigtige aangelegenheid overgelaten is aan een Minister, die zegt niet te begrijpen wat de regten der Hervormde kerk zijn. — Overigens beklaagt zich Spr. dat de Minister ook weder bij de tegenwoordige beraadslagingen de discussie, naar dan wenschelijk is, tracht te beperken.

De Minister herhaalt, dat hij in geene verdere beraadslagingen omtrent het staatsexamen heeft willen treden, omdat zij doelloos waren. Hij kan niet erkennen, dat hij de beraadslagingen beperkt. Integendeel verwijt hij zich, dikwerf den vorigen spr. te veel in zijne afgetrokkene bespiegelingen te volgen, en hij vraagt of hetgeen in de laatste dagen is behandeld, niet verre van de grenzen verwijderd is van eene beraadslaging over de begrooting.

Omtrent het Hoogleeraarsambt, moet Z. Exc. verklaren, dat omtrent de opleiding tusschen hem en den vorigen spr. wel eenig verschil zal bestaan. De pligt, welken een waardige herder of leeraar te vervullen heeft, zal wel niet alles zijn wat gemelde spr. onder de regten der Hervormde Kerk zal willen begrijpen.

De artikelen der afdeeling worden hierop zonder stemming aangenomen.

De algemeene beraadslagingen over de VIIIste afdeeling (*Kunsten en Wetenschappen*) worden geopend, waarover eenige leden het woord voeren, waarna de zitting wordt verdaagd tot Zaturdag 12 ure.

Zitting van Zaturdag 27 November.

De beraadslagingen over Hoofdstuk V zijn ten einde gebragt. Bij de afdeeling *Armwezen*, heeft de Heer Huggenholtz gevraagd, of de wetgevende magt regt heeft, zich met de inwendige huishouding der Maatschappij van Weldadigheid in te laten, hetgeen hij noodig keurde. — De Minister heeft de vraag toestemmend beantwoord, doch niet voor 't oogenblik. — De afdeeling *Armwezen* werd daarop, even als die voor algemeen, telegraphie, jagt en visscherij, pensioenen en onvoorziene uitgaven, in alle hare artikelen achtervolgens aangenomen.

Ten slotte is het geheele Hoofdstuk (*Binnenl. Zaken*) aangenomen met algemeene stemmen.

Hoofdstuk VI (*Hervormde en andere Eerediensten*) is alsdan aan de orde.

De Heer van Hall betoogt de noodzakelijkheid, om aan het hoofd der Ministerien van Eeredienst wederom Ministers te plaatsen.

De Heer Metman heeft in eene uitvoerige rede algemeene beschouwingen ontwikkeld. — De zitting duurt voort.

AMSTERDAM, 26 November.

Gisteren is op de Rijks werf alhier de kiel gelegd voor de korvet Medusa, het eerste schip der Neder. Marine, 't welk van eene schroefstoommachine voorzien zal zijn. De aanbouw zal zooveel mogelijk bespoedigd worden.

— De *Times* behelsde dezer dagen een schrijven van de Heeren Leo Schuster, A. R. Adams, Joseph Tucker en C. S. Crowley, waarin den aandeelhouders der Duinwatermaatschappij werd berigt, dat gemelde Heeren onlangs de werken voor de waterleiding in oogenschouw genomen en alles in den meest voldoenden toestand bevonden hadden; dat drie vierden der hoofdgeleibuizen van den Vogelenzang naar Amsterdam reeds waren gelegd, en men met grond mogt verwachten, dat dit gedeelte van ijzerwerk met het einde dezes jaars voltooid zou zijn; een groot aantal der pijpen, binnen Amsterdam benoodigd, was reeds aldaar afgeleverd, en het Oranje-reservoir voltooid; de werkzaamheden in de Duinen werden zoo spoedig mogelijk voort-

gezet; de toevloed van water is meer dan voldoende, zijnde thans drie milioen gallons daags, een cijfer dat elk denkbaar verbruik te Amsterdam overtreft, en hetwelk nog klimmen zal, zoodra het werk geheel voltooid is; de stortingen hebben stipt plaats gevonden en het kapitaal is reeds voor meer dan de helft gestort. (*Amst. Cour.*)

LEEUWARDEN, 25 November.

De Prov. Staten van dit gewest hebben besloten van Z. M. een adres aan te bieden, waarin wordt aangedrongen op het verleenen van toestemming tot het aanleggen van de ontworpen spoorwegen in de noordelijke gewesten des lands, bijzonder in Friesland.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ENGELAND.

LONDEN, 25 November.

H. M. heeft eergisteren aan de vreemde Officieren, die hunne Regeringen bij de begrafenis van den Hertog van Wellington vertegenwoordigd hebben, een groot diner gegeven, waaraan Prins Albert, de Hertogin van Kent en eenige Ministers deel namen.

— Zaturdag ll. is door Groot-Brittannië, Frankrijk, Rusland, Beijeren en Griekenland eene overeenkomst geteekend ter regeling der Grieksche Troonsopvolging, bij welke geen Prins, dan die de Grieksche Godsdienst belijdt, in Griekenland zal mogen regeren.

— Men weet dat nu drie jaren geleden de Heeren Richardson, Barth en Overweg met medewerking der Britsche en der Pruissische Regering eene ontdekkingsreize naar het binnenland van Afrika hebben ondernomen. In het vorige jaar bezweek de Heer Richardson door vermoeijenis, en van de beide andere reizigers was in lang geen berigt in Europa ontvangen, zoodat men ook hen reeds verloren achtte. Thans zijn aan de Londensche bladen van wege het Pruissische gezantschap berigten medegedeeld, waaruit blijkt dat zij beide met moed en geluk hunnen togt voortzetteden. Volgens eenen brief van Overweg, den 15[den] Augustus jl. te Kuka geschreven, waren zij voornemens zuidwaarts verder te reizen in de rigting van den Indischen oceaan, den eindpaal hunner reis, dien zij over drie of vier jaren hoopten te bereiken. Men verwacht van hunnen togt belangrijke uitkomsten voor de aardrijkskunde en ook voor den handel, en inzonderheid betere kennis van de rivier Kawara (of de Niger) en de daarin uitstroomende rivier Tschadda, welke een gemakkelijke maar ook de eenige weg voor handel en beschaving schijnen te zijn om in het binnenste van Afrika en tot het hart van den slavenhandel door te dringen.

— In de zitting van het Lagerhuis heeft een der met de Iersche aangelegenheden belaste bewindslieden de hoofdbepalingen voorgedragen van eenige wets-ontwerpen, strekkende om de betrekking tusschen grondbezitter en pachter in Ierland op een bevredigenden voet tot voortgang van den landbouw te regelen, tegen voor de rust en welvaart van Ierland onmisbaar is. Het eerste wets-ontwerp zou strekken om grondbezitters in staat te stellen, zelven krachtdadig werkzaam te zijn tot verbetering van den grond, door ondergrondsche waterloozingen enz. Het tweede om ruime gelegenheid te geven voor het maken van wederzijds voordeelige huurcontracten en overeenkomsten betreffende vergoedingen voor aan het land of de pachthoeve aangebragte verbeteringen, waarvan te verwachten was dat zij eendragt en vrede tusschen den grondbezitter en den pachter zouden bevorderen door hunne belangen overeen te brengen. Het derde tot vereenvoudiging, zamenvoeging en verbetering der bestaande verordeningen ten opzigte der betrekking tusschen grondbezitter en pachter. Een vierde ontwerp eindelijk zoude strekken om aan den pachter die de hoeve moest verlaten, billijke vergoeding te verleenen voor hetgeen hij achterliet, waardoor de pachters die in Ierland meestal bij het jaar huurden en derhalve thans geene verbetering met vooruitzigt op eenig voordeel voor hen zelven konden ondernemen, zouden worden aangemoedigd om den bodem meer vruchtdragend te maken. Vrijgevigheid en edelmoedigheid jegens Ierland, vereenigd met behoorlijke eerbiediging van het eigendomsregt, waren, zoo besloot de spreker, de geest van de veelomvattende voordragt der Regering.

Eenige Iersche leden betuigden aanstonds met den geest en de strekking der voordragt in te stemmen; anderen opperden daartegen bedenkingen.

— In de zitting van den 23[sten] zijn de beraadslagingen begonnen over de motie van den Heer Villiers, namelijk dat het Huis zou verklaren: dat de verbeterde toestand des lands hoofdzakelijk het gevolg is van de laatstelijk aangenomene handelsstaatkunde, en in het bijzonder der wet van 1846; dat die wet een verstandige, regtvaardige en heilzame maatregel was; dat de handhaving en verdere uitbreiding der staatkunde van den vrijen handel, lijnregt tegenover die van bescherming overstaande, den eigendom en de nijverheid der natie het best in staat zullen stellen de lasten te dragen, welke op haar rusten, en ten zeerste zullen bijdragen tot de algemeene welvaart, bloei en tevredenheid van het volk; en dat dit Huis gereed is alle maatregelen in overweging te nemen, welke met de beginselen van dit voorstel overeenstemmen, en door H. M. Ministers aan de vergadering zullen worden voorgelegd.

Op dit voorstel heeft Lord Palmerston een amendement voorgedragen, strekkende tot geheele en volkomen erkenning van het vrije handelstelsel, doch in bewoordingen, die voor het Ministerie aannemelijker zijn dan de motie van den Heer de Villiers.

— Op de Theems zijn drie schepen uit Australië aangekomen met de buitengewoon groote hoeveelheid van ... goud. Men verwacht nog andere schepen met dergelijke ladingen.

BELGIE.

BRUSSEL, 26 November.

De centrale sectie der Kamer heeft bij het onderzoek van het wetsontwerp tot beveiliging van buitenlandsche Vorsten tegen beleedigingen, met 5 tegen 2 stemmen een voorstel verworpen om het minimum der bepaalde straf van drie maanden gevangenis te verminderen tot eene maand; maar daarentegen in het wetsontwerp eene bepaling gevoegd waarbij de regter uitdrukkelijk gemagtigd wordt bij het bestaan van verzachtende omstandigheden geene zwaardere straf toe te passen dan tegen eenvoudige policie-overtredingen bepaald is. Men voorzag dat anders de Jury in de toepassing eener impopulaire wet nog meer, dan thans reeds het geval zijn zal, tot vrijspraak zoude overhellen.

— De Heer Liedts, Minister van Financiën, heeft in de Kamer een wetsontwerp voorgesteld tot conversie van de leeningen van 1840, 1842 en 1848 in 4½ pCts. Een tijdsverloop van twee weken wordt toegestaan voor de aanvragen om terugbetaling. De rente van 5 pCt. zal uitbetaald worden tot op 1 Mei 1853. De conversie van het nieuwe fonds wordt voor 8 jaren verboden. Het voordeel zal aangewend worden tot amortisatie van de vlottende schuld.

— Uit eene officiële opgave, blijkt dat de Koninklijke Athenaea of inrigtingen van middelbaar onderwijs, bij de ijverige mededinging der door de geestelijkheid opgerigte scholen, in aantal leerlingen niet gewonnen, maar ook over het geheel niet verloren hebben. De tien athenaea telden op het eind der vorige maand te zamen 2538 leerlingen en een jaar vroeger 2548.

FRANKRIJK.

PARIJS, 25 November.

De boodschap die de Minister Fould in de Zitting van het Wetg. Ligchaam heeft medegedeeld, luidt als volgt:

»M. H. H. Afgev. Ik heb U uit uwe departementen geroepen, om U aan de groote daad aan te sluiten, die heden zal volbragt worden. Hoewel de Senaat en het volk alleen, het regt hebben om de Staatsregeling te wijzigen, heb ik gewild dat het Staatskundig ligchaam, dat zoo als ik uit de algemeene stemming is gesproten, de wereld getuigenis zou geven van de vrije aandrift der nationale beweging die mij tot het Keizerrijk voert.

Ik hecht er aan dat gij het zijt die, onder verzekering der vrijheid van de stemming en het getal stemmen, uit uwe verklaring al de wettigheid mijner magt doe uitgaan. Door op heden, inderdaad te verklaren dat het gezag op een onbetwistbaar regt steunt, geeft gij het al de noodige kracht om iets duurzaams tot stand te brengen en den voorspoed des lands te verzekeren.

Gij weet dat de regering slechts van vorm zal veranderen. Aan de groote belangen die de verstandelijke ontwikkeling voortbrengt, toegewijd, zal zij zich als te voren binnen de grenzen der gematigdheid houden; want de goede uitslag blaast nooit de ziel dergenen die in hunne nieuwe verheffing slechts een te grooter door het volk opgelegde pligt, en eene meer verheven zending der Voorzienigheid zien, tot hoogmoed op.

Na de lezing van dat antwoord heeft het Wetgevend Ligchaam zich bezig gehouden met de werkzaamheden van de opening der stemmen, welke Woensdag den 1[sten] December schijnen te moeten eindigen, opdat het Ligchaam zich op den avond van dien dag naar den Prins-President begeve, om hem den uitslag te berigten. Den volgenden dag zal de Prins in de Tuilerien de drie groote Staatsligchamen ontvangen, en dan zal tevens de uitroeping van het Keizerrijk plaats hebben.

— Het getal der vrijdag morgen bekend geworden stemmen van 83 departementen voor het Keizerrijk is 6,900,000 voor en 240,000 tegen; bij het leger 280,000 voor en 13,000 tegen; van 3 departementen was de uitslag nog onbekend.

SARDINIE.

In de kerken in Piemont is allerwege een door de Bisschoppen gezamenlijk uitgevaardigd mandement tegen de liberale dagbladen afgekondigd. Alleen de Bisschop van Pignerol heeft daaraan zijne goedkeuring geweigerd; zijns inziens was zoodanige ... mandement ook tegen de drukpersvrijheid zelve, derhalve tegen de bestaande staatswetten, gerigt, ... eene teregtwijzing verdiend.

ITALIE.

ROME, 16 November.

De onlangs ten troon geklommen Koning van Siam, heeft eenen opmerkelijken brief aan den Paus geschreven. Het is de Heer Pallegoix, titulair Bisschop van Mallos en bestuurder der R. K. zending in Siam, welke dien brief den 10[den] dezer aan den Paus overhandigd heeft. De brief is in het Engelsch geschreven en behelst, volgens een Fransch dagblad, o. a. het volgende: »Sedert lang had ik uit de Engelsche nieuwsbladen uwe verheffing tot den troon vernomen, en daar de Bisschop van Mallos, mijn dierbare vriend, van mij verlof vroeg om zijn vaderland te bezoeken en u zijne hulde te gaan brengen, vind ik hierin eene gewenschte gelegenheid om aan u te schrijven en niet u vriendschap aan te knoopen, die duurzaam moge zijn.

»Ik geloof nog niet in den Christus; ik ben een vroom belijder der godsdienst van Buddha, maar ik hecht alleen aan het wijsgeerige gedeelte dezer godsdienst, welke zoo zeer door talrijke en ongerijmde fabelen verbasterd is, dat zij, naar ik verwacht, eerlang ophouden zal onder de menschen te bestaan. Uwe Heiligheid kan zeker zijn, dat onder mijne regering de Christenen niet zullen worden vervolgd, en dat inzonderheid de R. K. zullen worden beschermd en nimmer zullen worden gedwongen voor bijgeloovige plegtigheden van een met hunne godsdienst strijdigen aard, gelijk u van mijnentwege door den Bisschop van Mallos nader zal worden verklaard."

ZWEDEN.

STOKHOLM, 16 November.

De toestand van Z. M. boezemt bij voortduring bezorgdheid in. De Hoogleeraar Huss is uit Parijs, waar hij zich sedert eenigen tijd bevond, in allerijl hierheen ontboden, om aan de geneeskundige behandeling des Konings deel te nemen. — Ook H. M. de Koningin is ongesteld. — Prinses Eugenie neemt in beterschap toe.

KERKNIEUWS.

ROTTERDAM, 26 November. Uit het vroeger vermelde drietal Predikanten, heeft de Kerkeraad der Remonstrantsch Gereformeerde gemeente alhier, gisteren op het tweetal gebragt: DD. Maronier en van der Pot, en daaruit beroepen C. W. van der Pot, Pred. te Leyden en Noordwijk.

Bij de Redactie is ontvangen voor de Weduwe v. d. Meel, van de Ambtenaren bij de plaatselijke accijnsen alhier, ƒ6.—, Van N. N. ƒ5.—.

Voor de Weduwen en Weezen te Hellevoetsluis, van K. K. ƒ3.—. Van K. K. ƒ4.94. Van N. N. ƒ5.—.

ADVERTENTIEN.

Heden beviel van een' ZOON W. G. MULLER, geliefde Echtgenoot van

LEYDEN, 26 November 1852. G. H. BERTRAND.

De COMMISSIE voor de *Onderwijzers-Kweekschool*, opgerigt door het Departement Leyden der *Maatschappij tot Nut van 't Algemeen*, heeft, in hare Vergadering van den 16den November, besloten: na 1° Januarij 1853, ingevolge Art. 14 van het Reglement, ook de *Laagste Afdeeling der Eerste Klasse* te openen, welke inzonderheid bestemd is voor hen, die zich tot het afleggen van Examens voor den tweeden rang wenschen te gaan voorbereiden.

Dientengevolge worden aankomende Onderwijzers binnen en buiten deze Stad daarop opmerkzaam gemaakt en zoowel zij, die van dit onderwijs op de *Eerste Klasse* verlangen gebruik te maken, als mingevorderde Ondermeesters en Kweekelingen (mits den leeftijd van 14 jaren bereikt hebbende), die tot de *Tweede* of *Laagste Klasse* wenschen te worden toegelaten, van wege de Commissie uitgenoodigd, *om zich vóór den* 10den *December* 1852 bij den Ondergeteekende aan te melden.

Namens de Commissie voor de Onderwijzers-Kweekschool,
J. J. DE GELDER, *Secretaris*.

BADHUIS TE *KATWIJK AAN ZEE*.

De Ondergeteekende berigt het geëerde Publiek, dat genoemd Etablissement voor **Binnenbaden, Douches** enz., ook gedurende den Winter *geopend* blijft; zich tevens aan het Publiek in het algemeen, maar in het bijzonder aan Heeren Cives Academiae beleefdelijk aanbevelende, tot het geven van **Partijen**.

KATWIJK AAN ZEE, November 1852. F. KRUTHOFFER.

CITROEN-PUNCH.

De Ondergeteekende heeft de eer te berigten, dat ook dit jaar even als in vorige jaren bij hem te bekomen is zijne zoo gunstig bekende **Citroen-Punch** à ƒ1.50. per Flesch.

LEYDEN, 27 November 1852. J. A. FRANCKEN, *Noordeinde*.

☞ Bestellingen worden ook aangenomen bij de Heeren TH. MOLKENBOER, op de Mare, en W. en H. FRANCKEN, op den Nieuwen Rijn.

Ten Kantore van **N. NATHANS** *te Leyden*, zijn wederom te bekomen GEDEELTEN VAN KOOPLOTEN, van de 219de Staats-Loterij, waarvan de Eerste Klasse begint te trekken op den 27sten December aanstaande.

BERIGT VOOR ST. NICOLAAS.

Lutkie, Cranenburg en Geyer,

BOTERMARKT TE LEYDEN,

hebben het genoegen te annonceren, dat hun Magazijn voor het op handen zijnde St. Nicolaas-Feest, ruim voorzien is van eene uitmuntende sortering zeer fraaije en tevens buitengewoon goedkoope PRENTEN en LEESBOEKJES van 5, 8, 10, 12, 15, 20 en 25 Cents en hooger, welke alle voorzien met fraaije gekleurde Plaatjes en in den vloeiendsten Hollandschen stijl geschreven zijn.

Alsmede eene zeer schoone collectie zoowel *Fransche* als *Hollandsche* LEESBOEKJES, met zeer fijn geïllustreerde bandjes, rijk gecartonneerde met gouden en zilveren omslagen, met médaillons en de élégantste in mosaïque linnen banden à 25, 35, 85 cents en hooger. Tevens een zeer groote voorraad van de modernste PORTE-MONNAIES van geheel leder à 12½—20 cents, met breede stalen beugels à 40—50 cents, en dito met dubbele of binnensluiting à 60 cents en hooger. CIGARENKOKERS van 15, 25, 40, 50 en 80 cents, met stalen beugel à ƒ1.00 en hooger. Voorts zeer fraaije *Portefeuilles*, *Albums*, *Cartonnages*, *Papeterien*, waaronder à 20 cents en hooger, *Schrijfmappen* in geheel leder à 40 cents en hooger, *Bouwdoozen*, *Domino-*, *Schimmel-*, *Kien- en Belegerings-Spelen*, *Verwdoozen*, *Porceleinen en marmeren Inktkokers* in soorten, *Passerdoozen enz. enz.*; en voorts honderde voor deze gelegenheid geschikte voorwerpen, te uitgebreid om gemeld te kunnen worden.

 Door vertrek wordt *te Koop* aangeboden: een **HUIS**, op een goeden stand met een gedeelte der Meubelen naar verkiezing, zijnde zes Kamers aan Heeren verhuurd, blijvende evenwel een goed gedeelte voor eigen gebruik over, kunnende er ook van de Kooppenningen op gevestigd blijven. Brieven *franco* onder Lett. **A. Z.** bij den Boekhandelaar A. A. RENSINK, te *Leyden*.

VERKOOPING *in de Stads-Bank van Leening te Leyden*, op Dingsdag den 14den December 1852, des Voormiddags ten 10 ure, van VERSTANE PANDEN, zoo van Juweelen, Goud, Zilver en Horologiën, als van Wollen, Linnen en andere, zoo gemaakte als ongemaakte GOEDEREN, beleend in de maand Augustus 1851.

Zijnde daags vóór den Verkoopdag, des Voormiddags van 10 tot des Namiddags ten 2 ure, voor een ieder te zien.

BEURTSCHEPEN,

IN

LADING LIGGENDE TE LEYDEN IN DE HAVEN.

Naar *Dordrecht*	Maandag	29 November	12 uur,	Schipper	J. KRUL.
» *Zwolle*,	»	29	» 12	»	»
» *Alkmaar*,	Woensdag	1 December	9	»	L. KROON.
» *Sneek*,	»	1	» 11	»	K. VIERSMA.
» *Deventer*,	Donderdag	2	» 12	»	DOMMELHOLT.
» *Apeldoorn*,	»	2	» 12	»	H. VAN TRIEST.
» *Hoorn*,	Vrijdag	3	» 10	»	J. RAJER.

☞ Alle Goederen zullen desverkiezende bij den Besteller C. VAN DORSTEN in 't Veerhuis tot de eerst afvarende gelegenheid aangenomen worden, als voor geheel *Noordholland*, *Gelderland*, *Overijssel*, *Friesland*, *Groningen*, *Drenthe*, enz. — De vertrekuren zijn opgegeven volgens de Reglementen, echter komen sommige schepen wel eens later door.

PRIJS VAN DE BOTER AAN DE WAAG TE LEYDEN.

Zaturdag 27 *November*. Van ƒ34 tot ƒ37.

GRAANPRIJZEN AAN DE BEURS TE LEYDEN.

Zaturdag 27 *November*.

Oude Witte Tarwe ƒ10.00 tot ƒ10.30. Nieuwe Tarwe ƒ8.00 tot 9.30. Oude Rogge ƒ7.00 tot ƒ7.20. Nieuwe Rogge ƒ6.50 tot ƒ7.00. Gerst ƒ5.20 tot ƒ5.40. Haver ƒ3.00 tot ƒ3.80. Paardeboonen ƒ5.40 tot ƒ5.60. Duiveboonen ƒ6.40 tot ƒ6.60.

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

VRIJDAG, 26 November.

	[illegible]	[illegible]	Gesloten.
NEDERLAND, Werkelijke Schuld à 2½ pCt.	63 5/16	63 7/8	63 7/8
Dito Certificaten » 3 »	76 3/4	76 7/8	76 7/8
Dito dito » 4 »	95 5/16	95 5/16	95 5/16
Amortisatie Syndicaat » 3½ »	—	—	—
Handelmaatschappij » 4½ »	117 1/4	119	118
O. I. Leening » 4 »	94 1/4	—	—
Dito Holl. Spoorweg »	—	—	—
Aandeelen Rijn-Spoorweg » 4½ »	—	—	—
Haarlemmermeer » 5	—	—	—
FRANKRIJK, Certif. » 3 »	78 5/8	79	79
Dito dito » 5 »	—	—	—
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816 » 5 »	107 5/8	108	107 7/8
Dito dito 1828 en 1829 » 5 »	106 1/2		
Cert. bij dito 1831 en 1833 » 5 »	97	—	—
Dito 1840 » 4 »	91 11/16	91 3/4	91 3/4
Dito bij STIEGLITZ & Co. » 4 »	91 3/4	—	—
Dito dito Nieuwe » 4 »	91 1/4	—	—
Inschrijving in Assign. » 6 »	—	—	—
Certificaten van dito » 6 »	—	—	—
POLEN, Obligatiën » 4 »	85 1/4	85 5/16	85 5/16
Dito Aandeelen met Loten. fl. 250 ƒ	—	—	—
Dito dito 1835 » 500 »	162 1/2	—	—
SPANJE, Obligatiën à 1 pCt.	24 1/16	24	—
Dito Obligatiën » 3	—	—	—
Dito Binnenl. à 5 stuks » 5	45 1/4	45	45 1/4
Bewijzen Coupons	3 5/8	3	3
OOSTENRIJK, W. B. bij Goll. » 5 »	—	—	—
Dito » 4 »	—	—	—
Dito Metall. » 5 »	77 9/16	—	—
Dito Nieuwe » 5 »	91 1/2	91 1/2	91 1/2
Dito 1847 » 2½ »	39 15/16	40 5/16	—
BELGIE, Banc. » 2½ »	—	—	—
Dito bij ROTHSCHILD » 2½ »	54	54 1/16	54 1/16
BRAZILIE, 1824 100 £ » 5	—	—	—
PORTUGAL, te Londen » 5	41 1/4	—	—
Dito dito » 4	37	37 5/16	37
VENEZUELA, » 3	40 1/8	—	—
MEXICO, » 5 »	24 1/2	24 1/16	24
AMERIKA, Bankactiën	4	4 3/16	4 1/16

Bras. 1839, fl. 100, 5 pCt. 100

Koers van het Geld: Beleening 2½ pCt. Prolongatie 2½ pCt.

Wissel-Disconto 2. De Wisselkoers der Gouden Tienguldenstukken ƒ9.75 à 80.

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. G. LA LAU.